

Janzon, Bode

Invald 20180928 Assisterande professor i historia
bode.janzon@telia.com

Bode Janzon är förordnad som assisterande professor i historia vid Strömstad Akademi. Han föddes 1945 i Trollhättan och är uppvuxen där. Efter studier vid Göteborgs universitet har han f. allt varit yrkesverksam inom det statliga arkivväsendet.

- Modern svensk historia särskilt idrottsrörelsens historia. Arkivistik/vetenskap.
- Fil. kand. vid Göteborgs universitet 1969 (historia, statskunskap, ekonomisk historia, ide och lärdomshistoria), doktorandstudier i historia vid Göteborgs universitet, disputation 1978.
- Fil. dr examen 1981 vid nämnda universitet.
- Undervisning i historia vid nämnda universitet och Karlstads högskola/universitet.
- Undervisning i arkivvetenskap vid Karlstads högskola/universitet och Uppsala universitet.
- Ledamot av Carl Johansförbundet, Uppsala, Kungl. Samfundet för utgivande av handskrifter rörande Skandinaviens historia resp. Svenska Fornskriftsällskapet, Uppsala.
- Avslutade ledamotskap: Jernkontorets bergshistoriska utskott, Stockholm (20082017), Länsforskningsrådet för Uppsala län, Uppsala (20092014 som ordförande) resp. Föreningen Bergslagsarkiv (19882008 som ordf.).
- Amanuens i historia vid Göteborgs universitet 19701974, arkivarie vid Landsarkivet i Göteborg 1977
1986, arkivchef/landsarkivarie vid Värmlandsarkiv, Karlstad 19861999 resp. landsarkivarie vid Landsarkivet i Uppsala 1999 2008.

Länk till libris.kb.se.

English

Bode Janzon is Assistant Professor of History at Strömstad Academy. He was born 1945 and raised in Trollhättan. After studies at the University of Gothenburg he held occupations in several governmental archive offices.

- Modern Swedish history, especially history of the Sports Movement. Archival research work.
- Bachelor of Science 1969 (History, Political Science, Economic History, History of Ideas) at the University of Gothenburg.
- Ph. D in History at the University of Gothenburg 1981.
- Lecturing at Department of history at University of Gothenburg and Karlstad.
- Lecturing at Department of archival research at university of Karlstad and Uppsala.

En självdeklaration om min forskning

Akademiska undersökningar av populärkulturella fenomen har en relevant uppgift att fylla dels vad gäller kunskapsbildning, dels förståelsen av dem. Med en sådan utgångspunkt har jag själv huvudsakligen studerat *idrottsrörelsens historia*. Mediernas fast förankrade aktualitets- och framgångstema visar sig, då som nu, i en ensidig fokusering på tävlingsidrott/elit och speglar inte rörelsens helhet, dess inre liv och samhällsrelationer. Historiska, etnologiska, kulturgeografiska,

pedagogiska liksom studier i andra discipliner är helt nödvändiga för en balanserad och inträngande bild av företeelsen idrott.

Syftet att beskriva och analysera rörelsens organisationsfrämjande strategi/verksamhet har varit en ledstjärna från doktorandstudierna. Avhandlingen (1978) behandlade idrottsrörelsens tidigaste år i Göteborg, dvs, från mitten av 1870-talet till sekelskiftet 1900, var också den första undersökningen i Sverige med ett lokalt perspektiv. Vid sidan av dokumenterande/analyserande partier har boken väsentliga avsnitt som belyser både socialhistoriska och medicinhistoriska sammanhang i dåtidens samhälle.¹ 1992 publicerade jag en artikel som visade hur *idrottsplatsen* redan från sekelskiftet 1900 etablerades som ett moderniserande stadsplaneelement i en intressegemenskap mellan idrottsrörelse, näringsliv och de gryende politikområdena social- och kommunalpolitik.²

I ett större arbete 2016 som behandlade idrottsdistriktet Värmland förlängdes tidsperspektivet till krigsutbrottet 1940 således under den tid när idrott blev en massrörelse.³ De organisationshistoriska aspekterna fördjupades: geografisk spridning från stads- och tätortsmiljö till landsbygd, rekryteringsmönster och -metoder, föreningars ekonomi med stor spännvidd mellan elit och ultimaklubbar, en organisationskultur där legalistiska och myndighetslika drag krockade med folkörelsens frihetliga kynne samt konfrontationer med facklig och politisk aktivism. De idrottsrelaterade avsnitten behandlar bland annat gemenskapsbyggande i tävlingens form (pokalidrott) och tennissportens speciella ställning som både extern/bolagsanknuten resp. rörelseanknuten föreningsidrott. Detta arbete är liksom avhandlingen pionjärarbeten i sitt slag.

I skriften *Lärande praktiker* (2020) studeras den tidiga idrottens fria eller obundna tävlingsformer som en av flera självlärande praktiker.⁴ Det organiserade lärandet fokuserade först på landets elit. Ett centralt, av förbund organiserat lärande på bred front sju sattes från 1930-talet när massrörelsen tog form. De breda utbildningsinsatserna i fotboll och fri idrott följde som svar dels på ett landsomfattande utbildningsbehov, dels på att statsmakten ställde en betydligt större kassa – av tipsmedel - till förfogande. Från 1880-talet till 1940 flyttades lärandets perspektiv från den enskilde idrottsmannen till organisationen, från landslaget till landets idrott.

¹ Manschetttyrken idrott och hälsa. Studier kring idrottsrörelsen i Sverige, särskilt Göteborg, intill 1900.

² "En hela folkets sak?" Idrottsrörelse och samhällsintressen under 1900-talets första hälft, några hållpunkter. Ur *Idrott, historia och samhälle* 1992. Även publicerad på engelska i *Scandinavian Journal of History*

³ Paragrafer, pokaler och politiska inkast. Idrottsdistriktet Värmland 1900-1940, omvärld och formering

⁴ *Lärande praktiker i svensk idrott: se, läsa, lyssna...* Studier i fri idrott och fotboll från 1880-tal till 1940. *Acta Academiae Stromstadiensis* vol. 50. 2020.